

תצהיר

אני הח"מ, אהוד ברק, נושא ת.ז. שמספרה [REDACTED] מגיש תצהיר זה מטעם התנועה לאיכות השלטון בישראל (להלן: "התנועה"). ענייניו של התצהיר הוא עסקאות רכש בטחוני, ועל כן לא אוכל להביא בו, מטעמים מובנים, פרטים הידועים לי אשר הינם מסווגים. עם זאת, מידע רלוונטי נוסף יימסר ככל שיידרש לכל גורם חקירה מוסמך אשר יבדוק את האירועים נשוא התצהיר, שיצויד בסווג בטחוני מתאים. המידע שיפורט להלן נסמך על ידיעתי האישית, וברקע מאוזכר בהקשר מתאים, גם מידע שהפך פומבי בשל נתונים שפורסמו בתקשורת ולא הוכחשו.

לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת, וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן - מצהיר בזה בכתב כי הדברים המפורטים כדלקמן הינם נכונים, למיטב ידיעתי ואמונתי:

1. שמי אהוד ברק, תושב תל אביב.
2. מרבית חיי הבוגרים, ובמשך תקופה של למעלה מ-40 שנה, פעלתי בנושאי ביטחון. במסגרת תפקידי, כיהנתי כמפקד סיירת מטכ"ל, מפקד חטיבה 401, בכיר במחלקת מחקר באגף מודיעין, ראש אגף התכנון בצה"ל, ראש אגף מודיעין, מפקד פיקוד מרכז, סגן הרמטכ"ל ורמטכ"ל בין השנים 1995-1991. בנוסף, כיהנתי כשר הפנים בממשלת ישראל ה-25, כשר חוץ בממשלת ישראל ה-26, כראש ממשלת ישראל וכשר ביטחון בממשלה ה-28, וכן כשר ביטחון וסגן ראש הממשלה בממשלות ה-31 וה-32, בין השנים 2007-2013.
3. מתוקף תפקידי אני מכיר עניינים מרכזיים נשוא החקירה בפרשה המכונה "תיק 3000", שעניינה עסקאות רכש מחברת תיסנקרופ. למיטב הבנתי, כפי שאני מבין בדיעבד, כאשר אני מצרף לפרסומים בתקשורת את הידוע לי מתוקף עבודתי, מסתבר שתהליכי הרכישה שבוצעו מחברה זו, נעשו באופן בלתי סביר באופן קיצוני, ועל פני הדברים, אף נראים כנגועים בשחיתות, והובילו להחלטות שגויות מבחינה ביטחונית, כלכלית ותקציבית שלחלקן כפי שיפורט, אין הסבר מניח את הדעת.
4. בחודש נובמבר 2016, למדתי מפרסומים בתקשורת על האירועים שהפכו בהמשך לחקירת המשטרה הנ"ל שהסתיימה בחודש נובמבר 2018, ובמסגרתה מסרתי עדות פתוחה בתאריך 16.11.2017. על פי כתבי החשדות שהתגבשו והוגשו בסיום חקירה זו, במהלך תקופה של כשבע שנים, החל מ-2009 ועד 2016, פעלו גורמים שונים וקידמו רכש נרחב מחברת תיסנקרופ תוך הסתרת קשריהם העסקיים, כולל מידע שעשוי היה להעלות בזמן אמת אצל בעלי תפקידים במערכת הביטחון, וגם אצלי עצמי, חשד חמור לאי תקינות ההליכים.
5. כידוע לאחר סיום החקירה, העביר משרד מבקר המדינה אל היועץ המשפטי לממשלה, חומר נוסף אודות החזקות של ראש הממשלה נתניהו, וקרוב משפחתו, במניות בחברה אמריקנית הקשורה עסקית לתיסנקרופ, מניות שנרכשו בעת שראש הממשלה נתניהו היה ראש האופוזיציה וחבר בוועדת חוץ וביטחון, תוך שניתנו הנחות דמיוניות לרכישה זו, ונמכרו תמורת מעל 4 מיליון דולר בנובמבר 2010, בעת שנתניהו מכהן כראש ממשלה, כל זאת, תוך אספקת מידע שגוי כנראה למבקר המדינה, באופן אשר מחייב פתיחה בחקירה, לדעת משרד מבקר המדינה.
6. לנוכח ממצאי החקירה ומידע נוסף שנודע לאחר סיומה, אני עושה תצהיר זה בתמיכה לעתירת התנועה למען איכות השלטון, שעניינה דרישה להקים ועדת חקירה ממלכתית ו/או ועדת בדיקה

ממשלתית בעניין הליכי קבלת החלטות הקשורות לרכש מחברה זו, וכן לערוך חקירה פלילית בפרשת המניות שנרכשו בשנת 2007 מחברה שנמצאת בבעלות קרוב משפחתו של נתניהו וכן בעניין דיווחי השקר למבקר המדינה.

7. לנוכח חומרת התוצאות בהיבט הביטחוני והכלכלי, בתצהיר זה, אתייחס מידיעה אישית לתהליך הראוי והמקובל בנושאים אסטרטגיים כולל רכישת צוללות, באופן שיבאר עד כמה משוללות היגיון מקצועי היו פעולות שנקטו על ידי גורמים שונים, כולל ראש הממשלה מר בנימין נתניהו, עד כדי כך שההסבר לחלקן עשוי להיות העדפת אינטרסים זרים או אישיים. הצורך בהקמת ועדת חקירה ממלכתית ו/או ועדת בדיקה ממשלתית, מתחייב ונדרש בין היתר על מנת להפיק לקחים, ובהקשר זה אציין כי גם משטרת ישראל, למרות שבדקה את הסוגיות הנ"ל בהיבט הפלילי בלבד, הקפידה לציין בדו"ח סיכום החקירה כי במקרה חריג זה נדרש המשך בירור ובדיקה על ידי גורמים מוסמכים, כדי להגן על הליכי הרכש האסטרטגי "מפני אינטרסים זרים והשפעות פסולות במבט צופה פני עתיד". זאת לאחר שבמהלך החקירה נתגלו "ליקויים בכל הנוגע לסדרי מנהל בקרב גופים שונים, אל מול גורמים עסקיים ופרטיים, בכל הנוגע לרכש ביטחוני ואסטרטגי למדינת ישראל".

8. הסכמת ממשלת ישראל למכירת צוללות תוצרת תיסנקרופ לחיל הים המצרי

א. בין ישראל וגרמניה שוררים יחסים מיוחדים מזה עשרות שנים, ובעניינים אסטרטגיים הנוגעים לעצם ביטחון המדינה, ממשלות גרמניה לדורותיהן מייחסות משקל רב לעמדת ישראל ונוהגות לתאם עמה סוגיות של מכירת מערכות נשק. מהטעם הזה, בסוף שנת 2009 נתבקשה הסכמת ממשלת ישראל ותיאום עמה בעניין עסקה למכירת צוללות תוצרת תיסנקרופ לחיל הים של מצרים. בחודש ינואר 2010 נטלתי חלק בישיבה שהתקיימה בברלין במסגרת היחסים המיוחדים הנ"ל, בהשתתפות מספר נציגים ממשלות ישראל וגרמניה כולל הקנצלרית הגב' אנגלה מרקל וראש הממשלה מר בנימין נתניהו.

ב. במהלך הישיבה העלתה הקנצלרית מרקל שאלה בעניין עסקה זו, וביקשה לדעת את עמדת ממשלת ישראל. מר נתניהו השיב כי ישראל איננה מתנגדת למכירת צוללות אלו למצרים, והוחלט להקים ועדות עבודות משותפות שיעסקו במשמעות של מכירת הצוללות למצרים.

ג. העמדה נקבעה בהסכמתי, כאשר נשאלתי לכך על ידי גורמי משרד ראש הממשלה, זאת, לאור העובדה שמדובר בצוללות נחותות באופן משמעותי מהצוללות שסופקו לישראל. ככל הידוע לי, בחיל הים ובגורמים מקצועיים שעסקו בכך, נבדקה המשמעות של צוללות אלה ולכן גובשה עמדה כי הדגם העומד להימכר למצרים הינו נחות מהצוללות הישראליות, וכך לא נפגע היתרון האיכותי של חיל הים הישראלי.

ד. בהקשר זה אציין כי מניסיוני, באופן זה נהגה ממשלת ישראל גם בעבר כאשר עמדו לפנינו נושאים שונים הקשורים להצטיידות כלי נשק של מדינות שכנות, כך היה למשל בכל הקשור למכירת מטוסי F-15 לסעודיה ומטוסי F-16 למצרים על ידי האמריקאים. מרגע שהוסכם כי מדובר במטוסים מדגמים נחותים מאלה שסופקו או יסופקו לישראל – ישראל הסירה התנגדותה למכירתם.

ה. מפרסומים בתקשורת נודע לי כי בסוף שנת 2016 נחשף מידע אודות עסקה נוספת בין תיסנקרופ לחיל הים של מצרים שהובילה למכירת צוללות מדגם משודרג יותר. עמדת ישראל בעניין העסקה הנוספת נמסרה לגרמניה בשנת 2015. לאחר שנודע על החשד בהתקשרויות מול תיסנקרופ, העלה שר הביטחון שניהן בתקופה הרלוונטית, מר משה (בוגי) יעלון, טענה שנשמעה מרחיקת לכת, לפיה הוא כשר ביטחון, הרמטכ"ל, מפקד חיל הים וראש המוסד שניהנו באותה העת, כלל לא עודכנו ולא ידעו על הכוונה להעניק הסכמה לגרמניה למכור למצרים צוללות מתקדמות כאלה.

ו. מניסיוני בשורה של תפקידים ביניהם, רמטכ"ל, שר ביטחון וראש ממשלה, מדובר בטענה חמורה ביותר, מכמה סיבות: ראשית, שר הביטחון והרמטכ"ל הם האחראים, בשיטת המשטר שלנו, כל אחד בתחום סמכותו למערכת הביטחון כולה, לפעולותיה והכנותיה, וככל שטענתו של מר יעלון נכונה, מדובר בהתנהלות חסרת תקדים, חסרת הסבר, ומסוכנת ביותר, שבה ראש ממשלה נוהג כמי שבסמכותו להכריע בעניינים כאלה לבדו, למרות שזה אינו המצב בישראל. ראש הממשלה הוא ראשון בין שווים, השר המופקד על מערכת הביטחון הוא שר הביטחון, והרמטכ"ל נתון למרותו של שר הביטחון, לפיכך, בלתי סביר שראש הממשלה יקבע לבדו את עמדת ישראל בנוגע לרכש מערכות לחימה עיקריות על ידי יריבים, וככל הידוע לי, מעולם לא נהגו כך.

שנית, נכון כי בנושאים הקשורים לסוגיות אסטרטגיות, יש לראש הממשלה תפקיד וסמכויות שהם מעבר לרק היותו "ראשון בין שווים", אלה נושאים שלראש הממשלה יש סמכות ישירה לגביהם. בתחומים אלה, התגבש במשך עשרות שנים, נוהל ונוהג שהיה לתם חוקם של כל ראשי הממשלה ושרי הביטחון. נוהג שתכליתו למנוע מצב שבו החלטות בתחומים רגישים אלה תתקבלנה על ידי אדם יחיד. בהתאם לנוהל זה, נתקיימה כל השנים הקפדה יתירה לעדכן, לידע, ולקבל החלטות בנושאים אלה כך שבכל מקום בו ההחלטה נופלת בתחומו של יותר מאחד מבעלי התפקידים הנוגעים בדבר (ראש הממשלה ושר הביטחון), ההחלטה מתקבלת במשותף. עד כדי כך הגיעו הדברים שבמקומות בהם ראש הממשלה נטל לעצמו גם את תפקיד שר הביטחון, מונה שר נוסף להיות החבר השני בצוות המיוחד הזה. אני יכול להעיד על כך גם מניסיוני האישי, כך היה כאשר יצחק רבין נרצח, ושמעון פרס החל לתפקד מיד כראש ממשלה בפועל וממלא מקום שר הביטחון, פנו אליי מיד, לבקשת פרס, כדי למנות אותי באופן פורמלי להיות מקבל החלטות השני, שיהיה שותף להחלטות מעין אלה, לפי הצורך. באופן דומה כאשר נבחרתי לראשות הממשלה ונטלתי לעצמי גם את תפקיד שר הביטחון, מיניתי ביום הקמת הממשלה את שר החוץ דוד לוי, להיות האדם השני שיהיה שותף להחלטות בנושאים אלה. כמי שהיה ראש אמ"ן ועקב מקרוב אחר החלטות מסוג זה, לא היה, למיטב ידיעתי, שום מקרה ב-60 השנים האחרונות שבו קיבל ראש הממשלה החלטות בנושאים אסטרטגיים מסוג זה לבדו, ומבלי ששר הביטחון יודע על כך ושותף להחלטה.

ז. בעדותי הפתוחה שמסרתי למשטרה בתאריך 16.11.2017, נשאלתי מספר שאלות כלליות על עסקה זו, ועל עסקת רכישת הצוללות 7-8-9, ככל הנראה מתוך הנחה של החוקרים שהיות ולא הייתי בתפקיד באותן שנים, יכולתי לתת מעט אינפורמציה על התהליכים הראויים ולא על העסקה עצמה. למיטב ידיעתי, לא נחקר חשד שעמדת ישראל, אשר אישרה מכירת צוללות למצרים, הוסתרה משר הביטחון על פי עדותו, ולא נחקרו המניעים האפשריים להסתרה כזו.

ח. רק לאחר 4 חודשים מסיום חקירת המשטרה, התייחס מר נתניהו לנושא זה בפומבי בראיון שהעניק לעיתונאית קרן מרציאנו, ביום 23.3.2019, והודה כי אכן, הוא שקיבל את ההחלטה, מבלי שדיווח על כך בישראל. זאת בנימוק הקשור בסוד כלשהו, אשר נמסר לדבריו למספר מצומצם של בעלי תפקידים אחרים, ביניהם, היועץ המשפטי לממשלה אביחי מנדלבליט. כידוע, למחרת הראיון הכתיש מנדלבליט את המידע שמסר נתניהו בעניינו, בתשובה לשאלתה שהופנתה אליו על ידי התנועה למען איכות השלטון. בכל מקרה, אני חוזר על כך שלא יכול להיות שום "סוד" שבגינו נדרשת הסרת התנגדות למכירת צוללות למצרים, ששר הביטחון לא יהיה שותף לו, ובוודאי לא יכול להיות שההכרעה בנושא תהיה לראש הממשלה לבדו. ייאמר גם שלא סביר שיהיה מימד כלשהו להחלטה בעניין הסרת התנגדות ישראל למכירת צוללות מתקדמות למצרים שראוי לשתף בו את היועץ המשפטי לממשלה, אולם ניתן להסתיר אותו משר הביטחון.

ט. יוזכר גם כי על פי הדיווחים בתקשורת, עמדו על הפרק יוזמות נוספות שהתנהלו באופן דומה, בצורה לא מסודרת, תוך מה שנראה לכאורה כמעורבותם של גורמים זרים (גנור, שמרון ועוד), יוזמות שהקשר ביניהם לבין צרכי ביטחון המדינה וההליכים הראויים, נראה רופף ובעייתי ממילא: רכישת צוללות 7-8-9 שצה"ל לא ביקש ואף התנגד לרכישתן, רכישת כלי שיט להגנה על אסדות הגז ועצירת המכרו שנוהל לטובת רכש זה, האפיזודה של הצעה ממשרד ראש הממשלה לרכישת ספינות נגד צוללות והמאמץ להפריט את המספנה של חיל הים הישראלי, זאת כאשר ידוע כי הוצאות אחזקה של כלי שיט במהלך חייהם (הנמשכים במשך 30 שנה לערך), עולה בהרבה על מחיריהם של כלי השיט.

י. אני סבור כי העובדה שההתנהלות הזו, כפי שתוארה לעיל, כולל אוסף היוזמות הקשורות לרכישת כלי שיט ואחזקתם בפסקה 8.ט. לעיל, כלל לא נחקרה, מחייבת המשך חקירה או בדיקה נוספת באמצעות ועדה מוסמכת בראשות שופט, ובעניין זה די אם אצטט את דבריו של השופט בדימוס אליקים רובינשטיין. רובינשטיין שניהן כיועץ משפטי לממשלה ומזכיר הממשלה, היה מודע לנוהג הנ"ל המחייב עדכון, ובראיון שהעניק ב-15.12.2019 התבטא בעניין זה כך:

"... נושא הצוללות, אני קורא על זה.. ואני קורא שאומר ראש הממשלה שזה היה כל כך סודי, מכירת הצוללות מגרמניה למצרים, שלא יכולתי לעדכן לא את שר הביטחון ולא את הרמטכ"ל. עכשיו, אני ישבתי באופן אישי ליד שולחן הממשלה כמעט 15 שנה. כי הייתי כמעט שמונה שנים מזכיר הממשלה, ושבע שנים היועץ המשפטי לממשלה. ואין חיה כזו. אין יצור כזה, שיהיה נושא ביטחוני ממדרגה ראשונה, שלא יעודכן.. אם יש סיבה לא לחקור את זה ולא לבדוק את זה, שיגידו מהי... אני אומר כמי שהיה במטבת, ישב שם כל השנים סביב שולחן הממשלה, ועדת שרים לביטחון, קבינט, כל הפורומים הכי.. אין דבר כזה ששר הביטחון והרמטכ"ל לא ידעו! אני לא מעלה על הדעת דבר כזה" (15.12.2019, ראיון לעיתונאי אטילה שומפלבי).

יא. הצוללות שישראל הסכימה למכירתן למצרים, בעסקה המאוחרת, הן מדגם T-209 משודרג, הכולל מערכת סונאר ומערכות חימוש מתקדמות, שמסכן את היתרון האיכותי של צה"ל (חיל הים) שהקפדה עליו היא עיקרון מפתח במדיניות ישראל מול ספקי נשק משמעותיים, משום שהן בעלות יכולות מתקדמות ביותר. די אם אציין בהקשר זה דברים שצוטטו במספר כלי תקשורת מפי מפקד בכיר בחיל הים כי הצוללות החדישות מהוות מבחינת הצי המצרי "קפיצת מדרגה משמעותית ביותר" (5.2.2018).

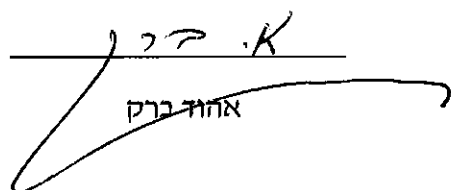
יב. מלבד הקמת ועדת חקירה ממלכתית ו/או ועדת בדיקה ממשלתית, אשר תפיק לקחים ואשר מסקנותיה יוכלו למנוע הישנות מחדל כה חמור בעתיד, למיטב הבנתי לנוכח העובדה שמדובר בהתנהלות בלתי סבירה בצורה קיצונית, ולנוכח קיומם של קשרים עסקיים ואישיים של נתניהו וקרוב משפחתו עם חברת תיסנקרופ, וכן לאור העובדה הידועה ברבים כי מבקר המדינה הקודם, יוסף שפירא, העביר ליועץ המשפטי לממשלה חומר המעיד כי הצהרות ההון של נתניהו הקשורות לתקופה בה נתקיימו יחסים עסקיים בינו לבין קרוב משפחתו, מכילות דיווחים שעל פניהם, אינם אמת, לעניות דעתי, עבירות לכאורה מסוג זה, היו חייבות להביא מיד לפתיחה בחקירה משטרתית. החשד לשיקולים זרים מתגבר לנוכח דיווח מתאריך 27.8.2019, על עדותו של נציג תיסנקרופ במשטרה, מר מיקי גנור. נציג המספנה העיד כי ההיתר למכירת צוללות מתקדמות למצרים, ניתן בהקשר למחיר שנקבע באותה עת ממש בעסקה אחרת, גם היא בעייתית וחריגה ביותר, שבה רכשה ישראל את הספינות להגנה על מתקני הגז.

9. כאמור לעיל, בעת ההחלטה על רכישת הצוללת השישית כיהנתי כשר ביטחון בממשלת נתניהו, ותמכתי ברכישה זו משהשתכנעתי בשולי הביטחון שצוללת זו מעניקה ליכולות הביצוע של צה"ל, חרף הסתייגויות שהובאו ברמת המטה הכללי. אולם יודגש כי אילו ידעתי באותה העת את שאני יודע היום, לפי פרסומים בתקשורת, בדבר המלצות המשטרה וכתבי החשדות, כי גורמים פרטיים בעלי אינטרסים אישיים ועסקיים פעלו מאחורי הקלעים כדי לקדם רכישת צוללת זו, בוודאי שלא הייתי מאשר את רכישת הצוללת השישית.

10. מפרסומים בתקשורת, לגבי יתר פרשיות כלי השיט, ביניהן, ספינות המגן על מתקני הגז, ספינות נגד צוללות, רכישת צוללות 7-8-9 והניסיון להפריט את מספנת חיל הים הישראלי לחברה פרטית שתקיים קשרים עם חברת תיסנקרופ, ניתן לראות כי התקבלו החלטות ממניעים זרים ופסולים, שאינם קשורים לביטחון המדינה. מכתבי החשדות שפורסמו, נראה בבירור כי מדובר באנשים בסביבת ראש הממשלה שהתערבו באופן בוטה בהחלטות ובהליכי הרכש, בעודם דוחפים את המערכת כולה לרכישת כלי שיט, תוך העדפת אינטרסים אישיים, זרים ופסולים.

11. לסיכום, כמי שעמד בראש מערכת הביטחון, אני סבור כי לנוכח המעורבות עליה ידוע היום של גורמים שפעלו באופן בלתי חוקי לקידום הליכי רכש אלו, נדרשת הקמת ועדת חקירה ממלכתית ו/או ועדת בדיקה ממשלתית אשר יבחנו את הליכי קבלת ההחלטות בנושאים אלו. בנוסף, אני סבור כי לנוכח המידע שפורסם עד כה, וכן לנוכח המלצת מבקר המדינה, הרי שיש לפתוח בחקירה פלילית בכל הקשור לפרשת המניות, הקשרים העסקיים של נתניהו עם קרוב משפחתו, הצהרות ההון והדיווחים שאינם אמת למבקר המדינה, כמו גם מעורבות נתניהו ברכש כלי השיט המתוארת לעיל.

אני הח"מ, אהוד ברק, מצהיר בזאת כי העובדות המפורטות בתצהיר זה נכונות לפי מיטב ידיעתי ואמונתי, וידועות לי מניסיוני ומידיעה אישית.

אהוד ברק

אימות חתימה

אני הח"מ, עו"ד אביתר אילון, מרחוב יפו 208, מאשר בזה, כי ביום 10.11.2021 הופיע בפניי מר אהוד ברק, המוכר לי אישית, ולאחר שהזהרתיו כי עליו לומר את האמת בלבד ואת האמת כולה, וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר נכונות הצהרתו דלעיל וחתם עליה בפני.

אביתר אילון, עו"ד